ნოემბერი
1929 წ.
№ 3

საქართველო

NOVEMBRE
1929
№ 3

ორგანო ეროვნულ-დემოკრატიის პარტიისა

« SAKARTUELLO »

« LA GÉORGIE » Organe du Parti-National-Démocrate géorgien

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის
საზღვარგარეთული კომიტეტისაგან

ჰაააის კონფერენციამ თითქმის ამოწურა უმთავრესი უთანხმოებანი დიდ სახელმწიფოთა შორის; შორს არ არის ინციდენს-პრობლემის მოგვარების ხანაც. ერთა ლიგა ძნელებით ეწინააღმდეგება ფრანკო-ბრიტანული სატრანსპორტო ხელშეკრულების უფლებრივ ნიადაგზე დასამკვიდრებლად.

ამისთანა ხანაში, როცა ქვეყნის სრული იზოლაციის პოლიტიკური რესპუბლიკა და საბერძნეთის ფაშისტური ეტატიზმი ვერაფერი ხელისშემშლელი ვერ აღმოჩნდნენ ევროპიელი მშრომელების ორგანიზაციის ფეხზედგომის შესაწინააღმდეგოდ, ამ ფონზე ქართველის მოვალეობაა ეროვნული ცნობიერების ამაღლება და მოღონიერება შეიტანოს განსაკუთრებული ენერგია ამ საქმეში.

ვინ არის ის სრული და უდავო ვამბობ ეროვნული ცნობიერების ადამიანი, თუ არა ლეგიონერი მთავრობა, გამოსული საყოველთაო არჩევნებიდან და დამკვიდრებული ეროვნული კონსტიტუციისაზე? ამ მთავრობის ორკვლიან ეროვნული ცნობიერება ფაქტიურად ეროვნული პატრიოტიზმია, რომ დაინახოს ყველა პოლიტიკური პარტიებისაგან, რაგა დაინახოს ქვეყნიერებას. რამ ქართველი ერი ეროვნად და ერისქალად ვინახა. განერწყვილად სოციალური წრეებისა. მთიანოსტი თავის სუვერენულ უფლებათა აღდგენას.

მტრებმა იციან, რა პოლიტიკური ძალას წარმოადგენს ასეთი ცნობერი ქ. ეფროპის ეს გელში, და ყოველ ღონით ცდილობენ ხაშვილის ოგი. ეს ცხადებაა.—ვლეკანონი მხილ-ლოდ, რომ ზოგი გელწყვილად მაფლისწილება გადიმობა ამაე ქვას და ვლეკანონილად ადგილობრივ, რომ მას შეიძლება ეროვნულ ოლპანოების სახელწოდება სახელით და ლეგალური ბრძოლისაგან შეიცავდეთ ხანდისაგან.

ამერიკელებს ხშირ, თითქო ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია გამოეცა ცნებერიდან.

ჩვენ ვიცხადებთ, რომ ეს სიცრუეა.

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია იყო, არის და იქნება ეროვნული ცნობერის, სანამ ამ ცნებრის მიმართ სამართლიანის ყველაზეთობის ადგილს თანამედრო მისი კონსტიტუციისა.

კომიტეტი.

საქართველო
და
ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია

პარიზში დაარსდა ახალი ჟურნალი, რომელიც თავის თავს «ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიას» უწოდებს. გამოცემა მისი ბეჭედით ორგანოც «სამშობლოა». ჯერეთ ებრძვის მხოლოდ ეროვნულ ფრონტს და ამტკიცებს, რომ ქართველ სოციალისტებთან თანამშრომლობა შეიძლებელია.

უმთავრესი დებულება ასეთია: ქართველი ერის იდეალების გამომხატველი იყო შესამოცანაო თითბა: შემდეგში თითბის იდეალები მის პრინციპიალურად ეწინააღმდეგება, ის ეროვნულობა: მას ეწია შეევიბრობლით და დაეუბრებელით ისე მესამოცანაობა იდეალებს. «ხალხ ჯავს ქვეყნების ტრიალმა, რაც ქართველ სინამდვილის შიმდეგით ასეთ ფორმულაში ჩამოსხმებაა. ილია ჭავჭავაძე—ეროვნებაო—ეს იქნა ქვაბულები».

ასეთია პრობლემის ფილოსოფიური გაშუქება, რომელიც, როგორც ჰხედავთ, არაფერს ჰპქვეს და ყველაფერს ეხებენ. მართალია, თუ ჭავჭავაძე არის თქმა, ეროვნებაანტეთეზა, როგორ მოდგა, რომ მესამე ადგილი ტრიალაში დაიჭირა ისე ქვეჭვიდე, ე. ი. ისევ თუსპ? რა იქნა სინთეზი? გამოვის ისტორია ქედან ხან ერთ ფეხზე, ხან მეორეზე და ჭტკვანის ბიჭისა. სად არის აქ მეეძინეი და გაბეჭედვებული გამლა და გამოთქმებისა ითქვისა, როგორც ახლა ისტორიის და მთიდერი ეროვნულობის? აქ ქველოსნებრი არაფერია.

რა საკვირველია, ასეთი ეელოსოფიით აღჭურვილი ადამიანი სინამდვილეს ვერა ჰხედავს და ფაქტებს ვერა ჰხსნის, ვერ ქალაქების ის ფაქტები ვერ იბრძვის ბინა სერიელისამებრ

გამოსახები აღელვებული ჰხედნოთ. მე ვეძახი ნ. ცოტაძანას:

— ეხლა ჩვენს პარტიას უნდა გამოსცეფთ-მეთქი.

— რაი გინდათ მე რომ გამოგცეც, თუ ხალხი არ გამოგვყვანთ? მოპასუხეს მან.

მომცეს ეს სიტყვა. შეიძლება აქ იყოს ვასილები ქართველები?

მართალია, ბევრია მწვრთვილი, რომელიც საქმის სხვანაირად უცქერის. ბევრი პირქიობს, რომ ცხენები თვითონ არის და ქქვანა ბის ირველივ პტიაღუნს. იფიქრობს, ჩვენ რა? კაცობრიობაც ციდანაც ხილიანობა. რომ მიწა ბოკვის და მუე ბის იოველივ პტიაღუნს. დეე მწვრთვილური ზანტკალურიც დაიწყნარებინათ იცოს, რომ მუე ბის ეიცლიოს ამოსვლაც. საქმე იმაში კი არ არის, თუ რას პქირობს ეს თუ ის ვინმე, იოცოსა მისი სუბიექტური ვასკეთ. არამედ იმაში, თუ რა მოსდა ცხოვრებაში, როგორი იყო ობიექტური პროცესი?

ეხლა, როცა ჩვენ ცოტათი მაინც მოვშორდით ამ ბებერ და ვანელილი ხანა ეკვე შეეიძი ახალი თვალით ისტორიულ ნაწყობაზე, ჩვენ შეგვიძლია მთელ ამ ნაწყობს თავალი გადავავლოთ და ეხლანდელი მოვლენაც ჩვეულებით ისტორიულ ეკზაკტურობაში. ეს ხასვათდებოდა.

ეხეთი პიროვნება იყო კრისტიანობაშიც შეკმნა ქართველი ერი. ჯვარი რომ არ ყოფილიყო, პმიაბიტი, ის ვასიკეთებელობაც და წაწონებიდან ხელისმცნერ ხელისმი. ეს მართალი არ არის. მართალია მხოლოდ ფაქტი, რომ საქართველო იყო კრისტიანული ვეკლესია. მაგრამ რეალური ჯვარის კი არ მპანდაც ქვეყანა, ქვეყანას მიქრისა ჯვარი, ქვეყანას ეკონა—ჯვარს ვმსახურება, ჯვარი კი ვმსახურებდა ქვეყანას. მუსულმანები მთავარს წინ აღუდგებოდა ჯვარი, რომლის უკან დგას ერი, მისი ისტორია, მისი მიწა-წყალი. ამ სარწმუნოებრივ ორაკიი ბრძოლაში ბრძოლა ერი მოსულა ვაუმეფლად ბაში და შეინარჩუნა კიდეც თავისუფლებაც და მიწა-წყალიც. შემდეგ ერო ვამოიცვალა, მკრთალ მოსპორპასიის ადგილი დაიჭირა კრისტიანულ რუსვეთმა და... ჯვარის ნიშ ალუდგა ისიც ვეკვთი ჯვარი. მეტიო არ სსანდა. ჩვენს ჯვარსაც ვაკარავ სახწაულთმოქმედება მიეღი... საკართველოში საეჩვენებოდა ღა ცვლას უფრო ძნელ ეპოქას ასკვ. ეიიო ეს ბევრს ასკვია ნაწერი და ნათქვამი. ეიიო ეს ბევრს ასკვია ნათქვამი და ასეიიალა წეიიერი ფორმა. აქ კი ქართველი ერი აღმოჩნდა უფრო ფიზიური და... ვადაეიწყა: იმასაც ვადიცილა წეიიერი ფორმა! და როცა დადვა საშინარაება, როცა ასი ათასი მშიერი და თავზე ხელადებული ღარჩენი მიაწყდა ოსმალეთის ფორტრეს და მოადვა თბილისს. მის წინელ ფორთხს საქართველოშ წინ დაეცხა წყლიანად ფორთხი. თბილისი გადაარჩინა გაღადებულმა. ეს იყო დიდი ვოიწერული საქმე. ბოლოს ისტორიულ ასპარეზი ვამოვიდა ქართველი ერი ჭარგანეწ, სასოწარკვეთილი ეკ ქკირაეში ავეღილი.

რა ქკეთა ვიდაეთ მაზე—ორის თუ ასი ეუშპრიტება ან ეჯვარში, ან წეიიერ ფორმაში? დადეიხილი კრიტერიუმები სულ სხეაგან ეევდა.

V.

თბილისის აქეს გამსაეთრებული მნიშვნელობა. აქ არის ნეიერი ცენტრი ერთეული ორკანიზმისა. რუსეთმა ეს კარგად იცოდნეს და პირველად ეკ ფაატრეს, რომ ფაძლი და ეიკვროა საკართველოს ფანარზე ხაწოლეს: ამოადეს ფინანსტია, დაანეიოს სასახლეები (გალარიბ მხოლოდ ერთ, მეტეხი, და ისიც საბარობიდან გადაპქონეს), მიწა დასჩეს და დაუნიშეს უცხოეელებს... თბილისი გახდა ცოტადენი რუსეთის ობერნიალიზმის. სპეციი ოკო მისი ადეკა. ეკიმისად ხალხისეკენ ვეღ იცოცქეიდეს. როგორც ადამიანი ეუთკოდა, ისე ოკ გკეძინა ნეკეს?

ამ ეკონომიურმა ეიკვროსა ეიკვროსამ ბოდა ქალაქის პრეკენა. დაადოკუმენთ მეიიდეთ შემდეგი ხმები: ეროვნეიმოკრატული სიმა—3500, სოციალის სიმა—24.000, სოც.-დემ. პარტიამ—50.000.—სიიდან მოკოლეს ეს 50.000, როცა მთელი ქართველობის რიცხეა (ბავშეებისანად) არ აღემატებოდა 30.000!? აშკარაა, ამ პარტიამ მიიღო 20.000 მაინც არაქართველების, უცხოელების ხმა.

ფაქტი ადამიანებრეკეს დაჩეხილია 20.000 დაჩრაკეეული უცხოელების ხაკთ თბილისის ამალებად. ეერთობ? კი ეს 20.000 ისპოა თბილისშივე, ეერთ კაპეიკი არ დაუხარჯეს, სისხლი არ დაეღვრინ.—ეკალეკი კი ილღო და ქართველობის ჩაპაბა. ქალაქსაც მალე მიიღო პარტიული სახე. ეს ისტორიაა. არ ეჭდა გეეშინოდეს სიმართლის თქმის. ამიეი თბილისს საკართველოს სუეეერენობად ვერაეინ ამოპარის.

რითი ეწონასწორებედა ეს ვამბრაეება მესამღიანთა თაობის იდეალებს?

VI.

ეროვნული ორკანიმს გაემბილდეთ თაეი. იეი ვამოკრისტალდა. სისხლის მოძრაობა ამიერ ენდა ეოციალიკო უფრო მჭიდროპანი და სიცოცხლის მეოდეი. მაკრამ ის მჭიდროპანობაზე ეეიძლება ლაპარაკი, როცა ორკეული ორკანი ეიდევ ცოცხალია, ეიდევ ეეკოლება ეიცოცხლე-ბის! მაოდენობა ოში ჯერ არ იყო გათეეეული, საბრძოლი ეკრ კიდევ სცენა მისი ტალღა, ჩრდილოეთი რუსეთის ეიეეოლესკია მოაკორებული ეეერო სანიაკი ხეირიანეს განა ზესაძლებელი იყო. რომ საკართველოს ტაბა შეინარეუნა ხალკეიანი ორკანი, ეეიძლებოდა ეიკვროსა ეიკვროსა ეიკვროს

ზანის რაღა საზოგადოებრივი მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს, ყოცნა მას მიჩვეოდნა.

იცო ერიეული ცენტრი და. ამ ცენტრიდან პარტიის მთელისაც გამოსცხოლა შემდეგ, იგი გაფქმდა.

თუ ცენტრი წერილის ატრიან პარიან გამეგზავნდედა უნდა ჩაითვალოს, ის იმდენი თავმოყვარეობა უნდა გამოიჩინა, რომ ამ ცენტრისათვის აღარ მიემართა, მაგრამ თან ეს ვიდოვნ! წერილის ატრიანი,— და ეს ატარის ხომ მთელი კოლექტივია.— მთელი თავისს წერილს სიფრიფუს ცრობაც თან ახლდეთ, ორიგინალურობაც! ამ ცენტრის დაარსების თანა ახლდეთ ამ ცენტრის დაფქნეკის ისტორია ამხანაგი, ამ ცენტრის დაარსების და დაფქნეკის, ხანდაზმული და დაფქნეკის ისტორია და ისტორიული ცნობები. ამხანაგი ამ ცენტრის ასეთება და ისეთები ხალხის ცხოვრებაში.

«ჩვენ არ ვკარკვით იმეფს რომ. ცენტრი ვამოიჩინა იმიტ ორიგინალობა» და სხვ., ფრენა ატარი თან ავიწროება, რომ ოთხნიც სტრიქონი ზემოდ ხან თეთრს გაიქცა ის ცენტრი, რომელსაც ეკუთვნის.

ავი მოკამხერები, ბატონები, წრომა ცუდი მრჩეველთათ: ეხედ ფიქრები. ხომ ვიცით ფუფუნი მრჩეველი.

...«ითხეშეს ჩვენ ჩვენი ორგანიზაციამ ვამოიწევა ამ ცენტრთან ბ. ვეფხვეა ვასეთი წერილს ბოლოს. მას ორგანიზაცია დახმარება და ის ცენტრი ცენტრში შესულა»...

ამის წაკვიათელი ასე წარმოიდგინეს ეფექტით ძალ ქრონიკოლოგიის მსულლობას: ორგანიზაციამ ვამოიწევა ცენტრიდან თავისი წევრი გვასაკი და მხილოდ ამის შემდეგ ვამსჯავრებულა ორგანიზაცია და ისე (ფულადად, აღებათ) მოიხმობა ცენტრი ზანელი.

ამგვარად მოყოლილი ამბავი სილოყეს შეიცავს. ნამდვილად კი სამს ასე მოხდა.

ბიერის ერთ-ერთ სხდომაზე პიჯნიერიმის არიქენები უნდა მომხდარიყო. სხდომამ დაყქრო გვეხვიც. რომელიც ამ ფილის პიროს წარმომადგენლად იფიცებოდა ცენტრში. მაგრამ ცენტრიდან ვამოწევეს სააკიში იმ ფილის პროდ ასეთი დაუკეთები. მარტივეს ამ ამიტომ ცხადია არც არაფის დაუკეთები. მარტივეს ამ ამიტომ ცხადია რომ ბიერის მარტივეს მბაძავის ამბავი ეფექტი ბიერისაი, ადარ იქნა არიცული ამ თანამებობაზე. სხდომის ბოლოს ბ. ვეფხვიძ კომიტეტის წევრობაზე უარი განაცხადა.

მაშასადამე ბ. გვასაკ ცენტრიდან გამოწევეული არას ბროს არ ყოფილა. მაში ცენტრში წარმომდგენლობის მხოლობა ბიერებიც შედეგად მოსვეი მისკან ბიძის ნებით კომიტეტის წევრად აირჩიეს.

ამრიგად, ვეფხვიძ არასაკისა ღასტება მაშ შემდეგ, რაც ერთ ან ცენტრიდან გამოწერწეთ, ნამდვილ ვადასხვავებება. უმნიშვნელო და წერილები. მაგრამ ვადასხვავება ისა და სიცრუეა.

ამის შემდეგ ატარი გაბაკობს.

...ეს პირები (ზეპირობითელი და ვეფხვიძ) ორგანიზაციიდან გაქცეული. თვით თავს თვითონვე ვზავნის ცენტრში»...

თითონაც ბ. ბ. გაბაშეილი ვაგზავნილი იყო ისეთი პიროლისაც, რომელიც:

1) პირველად ამ პირიანი დაარსება.

2) ვაარსული იქ პირით და სათქვენეზე. რომ, სასარველოდან ბოლოსე პარტიის ბრძანების თანახმად, სხვა პარტიებთან ერთად სავრთო ერიულ ფრონტში ჩაბრძანიყო.

და 3) იქ ფრთს ორიენტ. ბ. ბ. გაბაშეილი იყო არიული წარმომადგენელი ცენტრში, შემდეგებთა 11-12 წელთისაგან.

ეს შემთხვევითია: 6-7 წელობე დაიეთ. რომელსც კომპეტენციას გვაძლეოდნენ ბ. ბ. თაკაიშეილი, ზურაბიშვილი გვასვა, სხირტლაძე და სასრულოდ, და გამოვიეწნენ სწორედ იმიტომ, რომ კომიტეტის სამი თუ ოთხი გაყოფნილებით წევრი სანრათელოდ პარტიის მიერ მოცემულ დირექტივას და ბრძანებას. რომელიც ქვაკუთხეი იყო ავიარ ბიერის ანსებობისა, გაფუქვა და ერიულები ფრონტი უარყო.

ეხედ ვიცით ის, რომ ამ ზურაბიშვილი და გვასაკა ავ-მოსწავლე ცენტრის. რომელიც თავიანთ თავს ვხედნან ცენტრში და ფრთხმ ამყვანისაც წარმომდგენელები არ ღნება ბოლოლიერო თავის ტრიბუნ ბ. ტ. გაბაშეილი? იმიტომ რომ ბ. გაბაშეილი არიულ ფილ იყო კომიტეტისაკენ. რომელიც შეიდეზეთით 11-12 კვისისაკენ, ბოლოს

ლად ეკრანზე თუ ის, რომ ამ წუსიერად დაჭერილ თავს ჯიდარა აშშ-ელებენ. და თუ გადამწყვეტი მნიშვნელობა ჯვალისა ჰქონდა გადრიანებული ოლანისტიკების წყვრების შეხედულობით, დღეს რა უფრო ფასობს, ისევ ჯიდარა თუ სიმარტე?

ქმარა. რა საჭიროა ეკიპირება და უწესობება უმტკიცოთ ამას. ვინც თავისისაკვე ნელით ისამაოებს თავს. განა წერილის ყოველის სტრიქონებიდან და ყოველ სიტყვიდან არ გამოიკვეთება მაბეჭდილის სახე?

ქმარა. სამწუხაროა, მაგრამ მე და შენ, ჩვეთისკენო, ვერას გვეყნობით. ვერც ძროხას ფარეულით მალით ფრენას ვერ დაგწეებინებთ.

სამწუხაროა და სავალალო ოლონდ ის არის, რომ, როგორც შენმა მოკახსენა, იმ დღეების პიროპიებში, რომელშიც ქალაქს ეშაიაება ეშიაჩიკა და მეტიდრე მისი ამოწელილობის, ასეთი მოსაწონებელი, ასეთი ლიტერატურა, ასეთი აუმოსყე-რი. თუ კაცს პიროპიშიაც ატენებენო, ოლქად სახიზნარი და ფასაჯობინა.

ილ. ზურაბიშვილი.

ᲔᲙᲐᲖᲔᲚᲘ ᲡᲘᲧᲕᲘᲡ ᲛᲝᲙᲕᲔᲗᲔᲑᲐ

პარტიაში ამტყდარი განგაში მე უფრო სერიოზულ მიზეზად დაგიხანთ. ამიტომ საჭირო ხდება ამ აყალმაყალს ხუხუტკბილით, პირად თვალთვალობაზე აგებული, მშვიდი ნაბიჯებით, იგი ფრჯანილ ოქმის სახე ეძლევა თითოეული ოფიციალური საკითხის ან ფაქტის ეფექტიან და ობიექტიან განხილვას. ასეთი ფორმალური